

TÜSKÉS GÁBOR

Források a hasznosi Mária-látomások történetéhez

1978-ban, III. éves egyetemi hallgató koromban egyik ismerősöm révén szereztem tudomást Sánta Lászlóné Csépe Klára (Hasznos, 1913. január 26.–Hasznos, 1985. december 9.) hasznosi parasztasszony Mária-látomásairól és az ennek nyomán kialakult kultusról. A téma felkeltette érdeklődésemet, majd előzetes egyeztetés után, 1978. december 8-án meglátogattam az asszonyt otthonában. Körülbelül kétórás beszélgetést folytattam vele, amit beleegyezésével hangszalagra rögzítettem. Ugyanekkor felkerestem az asszony 1947. évi Mária-látomásai nyomán a következő évben felépült, rövid időn belül zarándoklatok célpontjává vált kápolnát, és fényképeket készítettem. A téma feldolgozásának gondolata Bálint Sándor 1980. május 10-én bekövetkezett halálát követően merült fel bennem: elhatároztam, hogy tanulmánykötetet állítok össze a néprajztudós emlékére, melyben közreadom a Csépe Kláráról készítendő dolgozatot.

A feladat megoldásához Jádi Ferenc, a Pécsi Orvostudományi Egyetem pszichiáterének segítségét kértem. Eljuttattam hozzá a beszélgetés legépelt szövegét, ő beszerezte a Csépe Klára 1949–1954 között folyt kórházi kezeléseiről fennmaradt kórrajzokat, továbbá javasolta még egy interjú lefolytatását és néhány speciális kérdés feltételét. A második beszélgetést 1980. augusztus 24-én készítettem. Ennek legépelt szövegét a látomások részben Csépe Klára által saját kézzel leírt, részben gépiratos szövegének másolatával együtt elküldtem Jádi Ferencnek. Közös tanulmányunk 1982-ben készült el. Ugyanebben az évben összeállt a Bálint Sándor emlékkönyv kézirata, benne a tanulmánnyal. A kötet 1986-ban látott napvilágot a Magvető Kiadónál.¹

A szakirodalom áttekintése, a kórrajzok, az interjúk és a lejegyzett látomás-szövegek alapján a tanulmányban kísérletet tettünk Csépe Klára pszichoportré-

1 JÁDI Ferenc és Tüskés Gábor, „A népi vallásosság pszichopatológiája: Egy hasznosi parasztasszony látomásai”, in „Mert ezt Isten hagyta...”: *Tanulmányok a népi vallásosság köréből*, szerk. Tüskés Gábor, 516–556 (Budapest: Magvető, 1986).

jának megrajzolására, elemeztük a látomások sajátosságait. Bemutattuk a jelenség-együttes egyházi és néprajzi összefüggéseit, kísérletet tettünk a pszichopatológiai megítélésre és a tömeglélektani következmények megvilágítására. Javaslatot dolgoztunk ki az ilyen típusú jelenségek funkcionális analizésére kommunikációs modell keretében. A vizsgálat jelentőségét – mai szemmel nézve – elsősorban az adja, hogy a látomások sorozata hosszú időn át nyomon követhető a különböző típusú forrásokban. A zarándokhely történetében tanulmányozható az egyéni devócionális kezdeményezés, a közösségi elfogadás (elutasítás), az egyházi viszonyulás és a társadalmi, politikai környezet kölcsönhatása. A tanulmány a megjelenése óta eltelt időszakban ösztönözte a népi látomásirodalommal, zarándokhelyekkel, vallásos kultuszokkal, különleges paraszti egyéniségekkel kapcsolatos kutatásokat, eredményei gyakran beépültek azokba.²

A hasznosi zarándokhelyen időközben jelentős változások mentek végbe. Két évvel Csépe Klára halála és közel negyven évvel a kápolna felépítése után, 1987-ben az Egri Főegyházmegye gondozásába vette és egyházilag elismerte a kultusz-helyet, engedélyezte a misemondást, s ezzel kezdetét vette a hely látványos kiépülése. 1988-ban torony épült a kápolna elé, 1989-ben új kápolnát építettek. A következő években remetelakot, szabadtéri keresztutat és miséző helyet, továbbá lourdes-i barlangot létesítettek. Restaurálták a Mária-szobrot, a vas kereszt helyén új, fából faragott Rosa Mystica-szobrot állítottak. 1995-ben beton víztároló és díszkút, 2000-ben székelykapu készült. 1998-ban dokumentumfilmet forgattak a zarándokhelyről. A legközelebbi település, Fallóskút kedvelt üdülőhellyé fejlődött, és Mátraszentimre filiája lett. Több helytörténeti, kegyességi célú kiadvány látott napvilágot,³ melyek közül az egyik – függelékben – újra közölte 1986-ban megjelent tanulmányunk jegyzetek és képek nélküli változatát.⁴

Az alábbiakban közreadom az 1978-ban és 1980-ban Csépe Klárával készült két beszélgetés teljes szövegét. Egy ilyen forrásanyag jelentőségét a további kutatások számára az oral history-archívumok létesülésének korában nem szükséges külön hangsúlyozni. Az interjúkból képet kapunk Csépe Klára személyiségéről, szűkebb és tágabb környezetéről, valamint a korról, melyben az események lejátzódtak. A két beszélgetésben mintegy kicsiben benne van – többek között –

2 Lásd pl. Pócs Éva, szerk., *Eksztázis, álom, látomás: Vallásnévelés fogalmak tudományközi megközelítésben*, Tanulmányok a transzcendensről 1 (Budapest–Pécs: Balassi Kiadó–University Press, 1998); GYÖNGYÖSSY Orsolya, *Papok, szentek, felekezetek: Válogatott vallási néprajzi írások* (Szeged: MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, 2019).

3 KISFALUSI János, összeáll., *A fallóskúti (hasznosi) Mária-kápolna*, ([Viszló]: Kisfalusi János, 1995); KLEMM Nándor, összegyűjt., *Így történt: Fallóskút története* ([Budapest]: Kemény és Társa, 1999).

4 KERÉKES József, összeáll., *Egy zarándokhely kialakulása: Hasznos–Fallóskút* (Budapest: Kerekes Kegytárgy Nagykereskedés, 2001), 168–219.

1. Csépe Klára 1978 decemberében (Tüskés Gábor felvétele)

egy korszak egyház- és valláspolitikája, egy kivételes spirituális adottságokkal rendelkező személyiség kiszolgáltatottsága, megbélyegzése, lelki, fizikai bánthatmazása, a vallási hagyományok szívós továbbélése, megtartó ereje. Az interjúk jelzik a folyamatot, melynek során a II. világháborút követően látomások következtében helyi és regionális jelentőségű, a sajátos politikai, egyházi és társadalmi körülmények által korlátozott dinamikájú zarándokhelyek egész sora jött létre Közép-Kelet-Európában.⁵ Ezek története több ponton eltér a nagy múlttal rendelkező, a katolikus egyház által régóta támogatott vagy újonnan felkarolt, XX. századi keletkezésű zarándokhelyekétől, ugyanakkor a hozzájuk kapcsolódó lélektani és folklór jelenségek, vallási hagyományok, közköltészeti és elbeszélő motívumok alapvetően egyetemes jellegűek.

A beszélgetésekből az említett tanulmányban csupán rövid részleteket, adatokat idéztünk, a teljes szöveg közreadására akkor nem volt lehetőség. Az első beszélgetésben, melynél a férj is jelen volt, és közbeszólásait a felvétel megörökítette, a jelenések állnak a középpontban. A másodikban a kérdések tágabb kört érintenek, s kiterjednek többek között az életrajzra, a világkép összetevőire és

5 Az újabb nemzetközi antropológiai szakirodalomból lásd pl. Mart Bax, „Holy Mary and Medjugorje’s Rocketeers: The Logic of an Ethnic Cleansing Process in Bosnia”, *Ethnologia Europaea* 30, vol. 1 (2000): 45–58.

a társadalmi környezetre. A második alkalommal Csépe Klára megismételte a korábbi beszélgetés néhány motívumát, de soha nem teljesen azonos módon, s gyakran további részletekkel egészítette ki az új változatot. A feltett kérdések jelzik az interjúk készítőjének akkori felkészültségét, érdeklődésének irányát. A második beszélgetés néhány kérdésében benne vannak a tanulmány társszerzőjének ösztönzései, javaslatai is.

Csépe Klára látomás-elbeszélései különféle forrásokból táplálkozó, hosszú idő óta rögzült, sztereotipizálódott elemekből épülnek fel; ezek egy része nemzetközi elbeszélő motívumok helyi vagy egyéni változata. Értelmezésük szerteágazó felkészültséget, több társadalom- és bölcsészettudományi területen való jártasságot, fokozott körültekintést, történeti-összehasonlító megközelítést igényel. A jelenségegyüttes módszeres feldolgozásában nélkülözhetetlen lesz a vonatkozó teljes forrásanyag és szakirodalom bevonása, kritikai értékelése, beleértve – többek között – Csépe Klára kéziratos feljegyzéseit, a csodás gyógyulások elbeszéléseit, a ponyvafüzetek énekszövegeit, a korabeli sajtó cikkeit, az állambiztonsági iratokat, az egyházi vizsgálatok jegyzőkönyveit, püspöki körleveleket, a szóbeli hagyományt és annak írásban rögzített változatait, valamint az itt közreadott interjúkat. Az Egri Főegyházmegye tudomásom szerint a mai napig nem szabadította fel a Hasznossal kapcsolatos forrásanyagot a kutatás számára, noha egy objektivitásra törekvő, komplex forrásvizsgálatnak a katolikus egyház számára is lehetnek tanulságai.⁶

A jelen forrásközlés az 1978-ban és 1980-ban készített beszélgetések hangszalagról annak idején írógéppel átírt, a mai helyesíráshoz igazított szövegének betűhív, az érthetőség kedvéért a központozás tekintetében néhány helyen módosított, a legfontosabb nyelvjárási, kiejtési sajátosságokat megtartó, teljes szövegű másolata. A hosszabb monológokat bekezdésekre tagoltam, az első beszélgetésnél jelen lévő férj közbeszólásaira és saját értelmező betoldásaimra [] hívja fel a figyelmet. A felvételen nem pontosan érthető szövegrészek helyét [...] jelöli.

Első beszélgetés

Hasznos, 1978. december 8.

- Hogyan kezdődtek a látomásai, hogyan alakult ki ez a kápolna?
- 1947-ben [férj: július 2-án] kint voltunk a mezőn aratni, hazajöttünk, megvacsoráztunk, a család lefeküdt, én meg imához ültem ide az asztalhoz [mutatja],

6 Majtényi György kutatási kérelmét 2014 elején az egri érseki irodaigazgató azzal utasította el, hogy a kérést egyelőre korainak tartják, tekintettel arra, hogy jelenleg „csak az 1950. év előtti levéltári anyagok kutatása lehetséges.” Majtényi György közlése 2015. február 6-ai levelében.

2. Zarándokok a hasznosi kápolna melletti kútnál, 1978. december 8.
(Tüskés Gábor felvétele)

imát végeztem, mert a rózsafüzér társulatban benn voltam gyerekkorom óta. Végeztem a tized rózsafüzért. Mikor azt befejeztem, az Űrangyalát végeztem háromszor, mondom, megköszöntöm én a Szűzanyát három Űrangyala imával, hogy a napi munkában megsegített. Mikor az utolsónál mondom, hogy „imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja”, akkor a Szűzanya így szólott: „Figyelj, tovább is úgy viselkedj, mint eddig.” Aztán lélekbe bemutatta azt a tájat, ahol most a kápolna van. Mikor befejeztem az imát, akkor mondom a férjemnek, hogy a Szűzanya itt volt, mutatott nekem egy helyet, hogy ott gyógyforrás van, a föld tetején van a víz, tiszta, azt meg kell keresni, nem szabad elhanyagolni. Az meg álmos is volt, és azt mondta, szar se lesz ott, nem víz. Amíg nem kerestük, a Szűzanya mindennap megjelent, hogy nem szabad elhanyagolni a helyet, meg kell keresni.

Akkor még kint volt aratnivaló, 10-én mentünk ki a férjemmel hajnalba. Kezembe vettem a szent rózsafüzért, míg mentünk, imádkoztam. Ahogy mentünk, ő egy helyen leült, hogy nézzek szét, megismerem-e a tájat. Megismertem és mutattam az irányt, hogy arra menjünk. Mikor odaértünk, ő kijebb akart menni, én mondom, itt van, nem mehetünk tovább, itt kell lenni a forrásnak. Ez a hely az. Erre mondta, hogy ugyanúgy van, ahogy én elbeszéltem, szent kalandod van, mert minden úgy van. Akkor én letérdeltem, megcsókoltam a földet, ahol a Szűzanya állott. Ugyanúgy elvégeztem a három Űrangyala imát, mint

ahogy odahaza végeztem. Az uram meg leült, elszunnyadt, egy kicsit elaludt, aztán azt mondta, jöjjünk vissza. Én szerettem volna ott maradni, de hát én engedelmesskedtem. Merítettünk a vízből, mondta, hogy különleges íze van a víznek. Útnak indultunk hazafelé, mikor jöttünk volna el, ott a tisztáson a férjem azt mondja, ne mondjuk el senkinek, mert ezek gúnyra tesznek, meg csúfolnak minket. Jól van, mondtam, nem mondjuk.

De már előre be volt mutatva az a sok nép, mint ami most is van – most nem, de Sarlós Boldogasszonykor van sok nép, mikor az évfordulója van. Bemutatta a Szűzanya, hogy annyi nép megjelenik ott. Mondtam az uramnak, látta-e, ő azt mondta, nem látta. Én nem mondtam úgy el, csak a szomszédból jöttek ide vízért, kútra, annak mondtam. Azt mondta, álmódott. Mondom, nem álmodtam, fenn voltam, jelenés volt, a Szűzanya bemutatta lélekbe a forrást. Úgy híre futott, hogy mindenki kérdeztetett a faluban, hogy igaz volt? Nem mertem azt mondani, hogy nem igaz, mert akkor hazudnék. Igaz volt, mondom, de hogy lesz tovább, azt nem tudom. Utána nem jelent meg a Szűzanya, csak 22-én jelent meg. Beszéltek mindent, hogy nem a Szűzanya lehetett, de én tisztában voltam azzal, hogy a Szűzanya volt.

– Amikor ez az első jelenése volt, hogyan reagált rá Klára néni, hogyan érezte magát, nem volt-e szokatlan?

– Szokatlan volt, de nem ijedtem meg, nem adott félelmet se. Csak parancsot adott, hogy ezt meg kell csinálni. Én magam nem is mertem úgy elmenni, kértem a Szűzanyát, hogy küldjön valaki segítséget, hogy ne magamba menjek, aztán így az uramat rendelte mellém, öve mentünk ki. [...] Aztán 22-én – beszéltek mindent, hogy nem a Szűzanya lehetett. Mondom, Szűzanyám, ha szabad ezt hirdetni, jelenjen meg másodszor is, vagy ha nem, múljon el ez a beszéd, ne mondjanak semmit róla. Akkor a Szűzanya újból úgy jelent meg, ahol a kereszt van. Az égből szállott le a Szűzanya, nem állott a földön, mezítláb volt, rózsaszín ruhában volt először is meg másodszor is, mint ahogy van a nagy szobor [a kápolnában]. Akkor egy kígyó köztünk volt így a földön. Aztán a Szűzanya magasabb, mint én, olyan vékonyabb, sudárabb, gyönyörű szépségben van, és azt mondta: Ezt kettőnknek kell legyőzni, neked meg nekem. Én úgy meglepődtem, mondom, Szűzanyám, én nagyon félek attól a csúnya jószágtól. Azt mondja, te ne félj. Én mindig veled leszek, melletted, mindenhol segíték. Téged meghurcolnak falun, városon, de ezt a hitet mindenütt meg kell vallanod, én segítelek. Akkor szétvágtuk a gonoszt, legyőzte a Szűzanya, tovább nem láttam őt akkor. Olyan szép mosolya volt, és bátorított, hogy ne féljek. Ez elmúlt.

Aki találkozott velem, a hasznosiak, mind mondták, hogy hát ők szeretnének oda menni. Szeretnék megtudni, hol van az a hely, ahol a Szűzanya megjelent. Én mondom, nem megyek addig, amíg a Szűzanya parancsba nem adja, hogy mit imádkozzunk, hogyan viselkedjünk. Mert ugye magamtól hogy ten-

3. A látomások nyomán felépült hasznosi kápolna a zarándokokkal,
1978. december 8. (Tüskés Gábor felvétele)

nék illet? Akkor meg 29-én újból imádkoztam az ágyban, ülve. Ahogy imádkozok, úgy éreztem, hogy a lélek otthagyja a testet, hogy kiszállott. Ahogy kiszállott a testből a lélek, láttam, hogy kétfelé nyílt az ég, egy lépcső volt fel a mennyországba. Angyalok voltak így kétoldalt a lépcsőn, minden lépcsőn sok-sok angyal, egész fel a mennyországig. Tiszta fehérben voltak, mindnek össze volt téve a szent keze. A mennyei Atya ült a trónon, olyan zöldes színű ruha volt rajta, az egyik kezében volt kormánypálca, a másikat feltartotta, de nem olyan megtört, ráncos arcú, mint az öreg emberek. Olyan sima arcú, meg a haja kétfelé fésülve ősz haj, leért a szakállá derékig. Én ott voltam lélekben, egyszerű ruhában a két angyalka közt. Ő így szólott, hogy az oltáriszentséget imádjátok. Az Örökimádás könyvből imádkoztatok sokat. Azt mondja, az Úr Jézus keresztje ragyogjon előttetek, ha mentek a kápolnához. Hogy vegyem fel a búcsús keresztet, a kereszt ragyogjon előttetek. Jaj lesz annak, aki kineveti vagy gúnyra teszi, mert ez mind az Ő parancsa. Akkor aztán visszatért a lélek.

– Hogyan tért vissza?

– Hát visszatért. Én szerettem volna ott maradni, jobb lett volna ott, mint itt a földön. Mondja a Szűzanya, annyi sok rossz, ravasz ember van, azokat majd megszünteti a mennyei Atya. Ad olyant, hogy Istenre térnek, mert el vannak most bizakodva.

– A kápolna építése hogyan kezdődött?

– Akkor kezdődött a legelső búcsú, 29-én, Márta napján, júliusba. Gyalog mentünk végig ki. Ahogy kiértünk, a keresztet leállítottuk oda egy bokorhoz, és előtte imádkoztunk. Örökimádás könyv volt a faluban egyetlenegy. Az az aszszony kihozta, én abból azt imádkoztam, az Úr jövetelét, hogy Harmatozások egek, csepegjétek az igazat, nyíljon meg a föld, teremje az igaz Üdvözítőt. Arra nyílt szét a könyv, mert a kezembe vettem, magától szétnyílt a könyv, és azt imádkoztam. Utána a tavaszon kérte a Szűzanya, hogy épüljön kápolna az ő tiszteletére, az ő megjelenési helyére. Megmutatta, hogy milyen nagyságú legyen.

Elmentünk akkor az érsekséghez, még Czapik érsek úr volt, hogy kéri a Szűzanya az ő megjelenési helyén a kápolnát. Ő annyit mondott, hogy épüljünk, ahogy tudjuk, nehéz a helyzet, ő nem áll ellene, ha a hatóság megengedi, ők nem állnak ellene. Elmentünk a hatósághoz is, ők is arra hivatkoztak megint újból, ha az érsekség megengedi, ők se állnak ellen. A hatóság is így nyilatkozott. Úgy abba maradt. Mit tegyünk, Szűzanyám? A Szűzanya újból megjött, mondta, hogy kezdjük meg szeptember 1-jén a kápolna építését, ne búsuljak, hogy nem fog felépülni, ő mindent kieszközöl, hit, remény, szeretet felépíti. Sziklára épül, veszély nem érheti. Megkezdtuk azon a napon, mikor mondta a Szűzanya, jöttek munkások is, ácsmester is jött, ő tette rá a tetőt, csak kosztot fogadott el, mert messziről jött, Hatvanból. Meg a munkások is, volt, akinek kellett fizetni, volt, aki csak úgy dolgozott, nem kért pénzt. Így fölépült a kápolna, négy nap alatt. A hasznosiak hordták ki az anyagot kocsikkal, lóval.

– Négy nap alatt...

– Igen, ahogy a Szűzanya mondta. De míg épül, azt mondta, nem szabad hazajönni, ott kellett lenni. Csak este jöttem haza kenyeret sütni vagy kosztot vinni ki. Fölépült a kápolna. A szobrot meg szeptember 8-án vittük ki a kápolnába.

– A szobor hogyan készült?

– A szobor is a Szűzanya parancsára készült, [...] mondta, hogy menjünk csináltatni szobrot. Nem is tudtam, hogy van-e ott szobrász, oda mentünk el a férjemmel. Elvállalta, hogy megcsinálja a szobrot. Úgy is sikerült, ahogy a Szűzanya akarta, mert kérdeztem [tőle], hogy kell-e valamit javítani, és azt mondta, hogy jól van. Más akármit mond, ha a Szűzanyának tetszik, akkor az övé az igaz. Aztán 1949-ben elhurcoltak... elzártak.

– Ez hogyan volt?

– Akkor is így nagy munkaidő volt, aratási időszak. Már állapotos voltam a legkisebb lányval. Mert az Úrjézus azt mondta, nekem sebet ad, az öt sebet adja, mint neki volt. Én meg mondom, akkor hogyan bírok a családra dolgozni? Akkor azt mondta, no, akkor gyermeked születik. Állapotba estem, azzal hurcoltak es meg. A búza le volt aratva, kellett volna kötni, mentünk volna dolgozni. Akkor jött ide két illető, hogy hova akarunk menni. De már akkor küldtek előbb

egy orvosi papírt. Előtte való nap, hogy be kell menni a szomszéd községbe, ott volt orvosi rendelő. A két illető meg jött, biztos azok olyan detektívformák voltak. Azt mondtam, nem megyek addig, amíg az Úrjézus testét magamhoz nem veszem. Elmentem a templomba, megáldoztam, most már vihetnek akárhova, ővele vagyok, ővele élek, ővele halok. Bementünk a szomszéd községbe, ott volt egy idegen másik orvos is [férj: a járási főorvos, Hatvanból volt], kérdezgetett, hogy történt a jelenés. Én meg mondtam neki, hogy történt a jelenés. Úgy remeggett, úgy izélt. Mi lehet a baja, mit idegeskedik? – gondoltam. Nemsokára jött egy mentő, meg rendőrség is, aztán abba köllött... Aztán mondom, azt hiszik, én nem tudok elmenni, kötekednek? Én nem állok ellen, akárhova visznek. Én megvallom a hitemet. Így Gyöngyösre vittek be a kórházba.

Ott betettek olyan rácsos ágyba. Mikor jött a főorvos, mondta, tessék csak onnan kijönni, nincs ott magának helye. Eltettek olyan nyugodt helyre. Ott voltam hat hónapig, karácsonyig, akkor bocsátottak haza. De onnan meg fölbocsátottak... Mert jött a főorvos, mondtam, hogy nem tarthatnak itt, mert a Szűzanya mondta, hogy kérjem magam a Tudományegyetemi Klinikára, nincs ahhoz joguk, hogy ott tartsanak. A főorvos meg azt mondja, hogy honnan tudom én, hogy klinika is van? Milyen klinikára bocsásson? Mondom, azt már magának kell tudni, nem mondott többet a Szűzanya. Hát így fölbocsátottak a Pázmány Péter Tudományegyetemi Klinikára. Ott a Balassa úton van, azt hiszem az Üllői út is ott van.

Mikor felbocsátottak, csütörtöki nap kellett menni, közben meg Mária neve napja vasárnapra esett. Vasárnap, mondom, és nem hallgathatok szentmisét, aztán nagyon fáj nekem. Így a kezembe vettem a rózsafüzért, imádkoztam a kórházba. De nem volt szabad, csak úgy, hogy ne lássák, mert nagy baj volt már ezért, ha láttak imádkozni. Ott megjelent a Szűzanya, úgy, mint királyné. A szentolvasóját így magasra emelte, a Kisjézus meg így a bal karján ült, annál is volt szent rózsafüzér. Akkor így szólott a Szűzanya: Kéreszkedj ki szentmisére. Aztán bemutatott ott egy kápolna belsejét, úgy, hogy az Úrjézus volt az oltáron, így a szívére mutatott, meg a pap ott misézett zöld miseruhába, épp hat óra volt, a hatórás misét végezte. Mikor bemutatta a Szűzanya, hogy abban hallgassak szentmisét, elmúlt a jelenés, benyit az ápolónő az ajtón. Köszönök neki, dicsértessék a Jézus Krisztus, mondom kedves nővérke, szabad kérdezni, maga a főápolónő az osztályon? Azt mondja, igen, az. Mondom, akkor tessék engem szentmisére elbocsátani, mert ok nélkül nem szeretném elmulasztani. Ha nem engednek, maguk bűnhődjenek ezért. Azt mondja, hogy gondolom én azt, huszonöt éve ott van ő, de innen nem ment ki senki misét hallgatni, én lennék csak az a kivételes? De mondom, nekem el kell menni, mert a Szűzanya mutatott nekem egy kápolnát, most misézik egy pap zöld miseruhába, és az Úrjézus szent szíve van az oltáron. Abba kell nekem szentmisét hallgatni. Azt mondja, mikor jártam én ott, hogy én azt tudom? Én nem jártam, de amit a Szűzanya mutat, az valóság. Azt mondja, a vallásért hoz-

tak be, és mégis ilyen vallásosakat beszélek? Akkor nem bocsátanak el, ha így beszélek. Dehogynem, elbocsátanak, az valóság amit én mondok. Sarkon fordult, elment, otthagyt. Nemsokára csak jön vissza. Átölelt, azt mondja, minden úgy van, ahogy maga megmondta, jöjjön, levezetem a kapuig, maga aztán tudja, hogy hova köll menni, hallgasson szentmisét, de értünk is imádkozzon, hogy mi is jók tudjunk lenni. Mert elment előre megnézni.

Ahogy mentünk vele lefelé, az osztályról kifelé, azt mondja, a várakozóban van egy öreg néni, hasonlít magára, nem a maga édesanyja? Mondom, édesanyám? Nem is tudják, hogy hova hoztak, úgy elhoztak, hogy nem értesítették őket. Mikor odaérünk, hát édesanyám volt meg az uram. Ők is jöttek velem abba a kápolnába. [A férjéhez:] Ugye emlékszel még rá? [A férj: Én jobban el tudnám mondani, mint te.] Ott hallgattunk szentmisét. Minden úgy volt. Én letérdeltem, és hullott a könnyem, mondom, édes Szűzanyám, köszönöm neked, ezt nem tudom meghálálni, hogy az emberek letipornak, ő meg ott is kiemelt. Mert ugye hát kiengedtek. Aztán míg ott voltam abba a kórházba, addig kimehettem az Örökimádó templomba, hallgathattam szentmisét. Még négy szentmisét is hallgattam. Ott voltak az örökimádó apácák, de aztán szétszórták őket. Volt kihallgatás ott, kérdezték, hogy történt a jelenés. Körbeültek, elmondtam ott is. Közbe-közbeszólt egy orvos, négyszer is közbeszólt, hogy ne tudjam mondani. De azért csak ott tudtam folytatni, ahol elhagytam. Amikor már nem állhatta a másik orvos, a főorvos, azt mondta neki, hogy ne szóljon bele, majd ha elmondom, akkor szólhat hozzá, mert ilyen csak római katolikus vallásba történik meg, ez be lesz iktatva a történelembe, nem fog kitöröltetni a történelemből. Megvallotta, hogy büszkék vagyunk, hogy a katolikus vallásba élünk. Aztán azt mondták, hogy aki kérdezősködött, az is átkeresztelkedett a katolikus vallásra...

Onnan visszabocsátottak Gyöngyösre, ott azt mondták, elveszik a gyermeket tőlem, hogy ők neveljék. Mondom, Szűzanyám, megengeded nekik ezt? Ő azt mondta, hogy nem engedi meg. Így elfelejtkezve nyitva volt az ajtó. Halottam, mindig bezárta az ápolónő ránk az ajtót kintről, nem mehettünk ki. Máskor nem is vettem úgy figyelembe. Akkor meg úgy olyan figyelmem lett rá, hogy hallottam, hogy csörgött a kulcs az ajtóba. Azt mondja a Szűzanya, hogy nyitva az ajtó, mehetsz haza, ha otthon akarod megszülni a gyermeked. Nyolc nappal előtte, míg meg nem született. Édes Szűzanyám, hát mondom, hogy lehet nyitva az ajtó, mikor hallottam, hogy csörgött a kulcs? Azt mondja, nyitva van az ajtó. Szűzanyám, mikor bezárják is, nyitva lehet? Azt mondja, menj és nézd meg! Nyitva a kapu is, a folyosóajtó is. Én elkísérlek haza, úgy hogy senki nem vesz észre. Így mondta, hogy mellettem állott. Kimentem, megnéztem az ajtót, hogy nyitva van. Kimentem az ég alá, ott imádkoztam. Egy óra hosszág is. Senki nem vette észre. Letérdeltem, ahogy kimentem a kórházudvarra, este volt ez, ádvintbe, sötét van hat óraker. Akkor csukta be az ápolónő az ajtót, ami-

kor ment haza. Mondom, édes Szűzanyám, ez csak az én akaratom volt, hogy én szeretnék hazamenni? Ha a Jóisten másképp döntött, a Jóisten akarata legyen meg, ne az enyém. Én megnyugszok abba is, ha itt születik meg a gyermek, ha utána ideadják, és én nevelhetem föl. Akkor a Szűzanya azt mondta: Mikor nyolc nap múlva megszületik a gyermek, lánygyermek születik, te fogod felnevelni, jegy is lesz rajta, el se cserélhetik.

Én visszatértem akkor a helyemre, megnyugodtam arról, hogy nyolc nap múlva elbocsátanak a gyermekvel. Amit a Szűzanya mond, az úgy történik. Reggel aztán bejött az a nővér, aki este becsukta az ajtót ránk. Ott volt velünk egy másik nővér, az is be volt csukva velünk együtt, az se mehetett ki éjszaka. Annak panaszkodik nagyon, hogy hát képzeld el, nyitva a kapu, ahogy jövök be, rám támadt a kapus, hogy miért hagytam nyitva a kaput. Nyitva a folyosóajtó, nyitva ez az ajtó. Tépte a haját, a ruháját. Mi történt, azt mondja, ilyen még nem történt vele. Ha valaki elment volna, őt elzárták volna, vagy állás nélkül hagyták volna. Én azt mondom, elmehettem volna, de visszajöttem, mert a Szűzanya azt mondta, hogy elbocsátanak a gyermekvel, én megnyugszom abban, mikor nyolcnapos lesz a gyermek. Minden úgy lett, ahogy a Szűzanya megmondta.

– Később milyen kezelésnek vetették alá?

– Ott nem volt semmi kezelés. Amikor hazabocsátottak a gyermekvel, három évig én neveltem, akkor újból elvittek. Gyöngyösre újból, onnan Békésgyulára. Ott Békésgyulán már durvábban bántak velem, ott villanyárammal... Mondták, hogy mondjam, hogy nincs Isten. Én meg mondtam, hogy Isten volt, van és örökké lesz. Őt nem lehet letagadni. Akkor ők vittek a villanyáram alá... Nagyon rossz érzés az. Többször is így kérdezték, én meg mindig mondtam, Isten volt, van és lesz. Nem tagadom le? Mondom, én nem. Három hónapon át így ment. Úgy legyengült a szív, aztán a Szűzanya mondta, hogy mondjam, nem kezelhetnek azzal, mert nem ők adták az életet, a Jóistentől kaptam az életet, az ő akarata legyen meg, ne az embereké. Nincs joguk, hogy elvegyék az életet. Aztán tovább így nem kezeltek, az az orvos el is ment onnan. Jött egy másik. Az mindjárt arra fordult, hogy miért tartanak ott? Azt mondták, hogy a vallásból kifolyólag. Azt mondja, akkor se, a vallásra nagy szükségünk van, azt nem lehet letiporni. Nemsokára onnan is [megszabadultam]. Egy nővér le akarta még a hajam is nyíratni, rágalmozott, hogy tetű van a fejembe. Én mondom, hogy nincsen, gyerekkoromban se volt, nem emlékszem rá.

– A Szűzanyán és a Jóistenen kívül kikkel találkozott még a látomásaiban?

– Sokval. Egyszer jött a Szűzanya, jött vele Szent Ferenc, Szent Antal, Szent Kristóf.

– Hogyan?

– A vállán volt egy gyermek. Aztán mondom, ki lehet ez? Azt mondja, én vagyok a Szent Kristóf.

- Ő maga mondta?
- Ő. Azelőtt nem is hallottam róla. Így a gyermek ült a nyakán. Azóta a fiam hozott olyan képet. Ott volt, amikor Lékait szentelték, onnan hozott.
- Szent Ferencet miről ismerte meg?
- A Kisjézus szállt oda az ölébe. Szent Domonkos meg nemrégiben volt.
- Hogyan?
- A Szűzanya előtt térdelt. A Szűzanya meg tartotta feléje a rózsafüzért. Mikor Gyöngyösön voltam a kórházba, volt Szent Rita is. Megvallom, hogy sírogattam néha, mert a család itthon volt, én meg ott voltam tétlen, aztán egy tizenhárom éves lány volt, aki sütött, vasalt rájuk. A kislány is itt volt, hároméves. Azt mondta a Szűzanya, gondolj csak Szent Ritára. Szent Ritát láttam úgy, hogy térdelt, aztán nyílt seb volt itt neki a homlokán [mutatja]. Több minden volt így bemutatva.
- Minden ilyen találkozás nagy örömet jelenthet...
- Igen, mert ez égi... Angyal... Szent Mihály arkangyal hozott egy kardot, azt mondja: Neked küldi a mennyei Atya, így harcolj a hitért, mint ő.
- Volt-e az életében nagy szomorúság?
- Mikor elhurcolták az embert [a férjét] katonának, itt volt a két gyerek, bizony fogtam én az ekét, az ekeszarvat, jószág volt, hat darab is, úgy küszködünk. Tízéves gyerek volt otthon velem, azzal kínlódtunk. Anyja [édesanyja] betegen.
- Akkor ki vagy mi segítette meg?
- A Szűzanyára bíztam magam. Még mondták a falusiak is: Hogy bírom, mindent elvégzek? Őbenne bíztam akkor is, a Jóistenbe.
- Előfordult-e az, hogy nagyon szeretett volna találkozni a Szűzanyával, de épp akkor nem sikerült?
- Nem volt még úgy. Mikor így az imát végzem, csak oda figyelek, hogy el ne tévesszem. Akkor vagy ő vagy az Úrjézus... Az Úrjézus is jelentkezett úgy is már, győzelmi zászlóval és mondta, hogy hirdessem, hogy ő feltámadt és él. Hirdessem a népnek. Most nemrégén meg úgy is, a keresztfán [volt], és azt mondta, szeretsz-e engem? Mondom, édes Jézusom, én nagyon szeretem őtet. Azt mondja, kövess továbbra is. Hogy őt kövessem, bármi megpróbáltatás jön. Aki az Úrjézust követi, annak szenvedni kell.
- Amikor imádkozik, vágyik arra, hogy találkozzon valakivel? Vagy csak úgy magától jön?
- Magától jön. Sokszor olyan váratlanul jelentkeznek.
- Azt érzi-e, hogy tudna valamit ellene tenni? Kivonni magát a látomás alól?
- Nem akarom kivonni [magam], mert ő megígérte, hogy míg itt járok a földön, ő nem hagy el, mindig velem lesz, mellettem.
- Olyan nem volt, hogy valami kellemetlent, rosszat kívánt volna? Amit nehéz lett volna teljesíteni?

– Nem kívánt nagyot. Csak böjtöt kívánt, negyven napos böjtöt. Azt meg is tudtam tenni. Akkor azt mondta, hogy nagy kegyelemben részesülök. Amikor letelt a negyven nap, akkor jött az Úrjézus mint főpap, átölelt, azt mondta, hogy nagyon szeret, hogy ő is itt lesz velem, bárhova menek, bárhol leszek, nem hagy el. Ennyit ígért az Úrjézus. Azért a kis böjtért. Mindenben úgy vagyok, hogy a Jóisten akarata legyen meg, nem zúgolódok ellene. Mindig azt mondom, Istenem, ahogy Te eldöntötted, úgy legyen.

– Itt a faluban sokan szeretik Klára nénit?

– A, szeretnek... [dehogy].

– Hogy van ez?

– Úgy van, mint amikor az Úrjézus a földön járt. Őt is bántották, gúnyolták, leköpdösték, mindent elkövettek vele. De ő csak vitte a keresztet. Nekem is úgy van, nekem is kell vinni.

– Mi a kereszt ebben a sok örömben?

– Az, hogy olyan hitetlenek, bántják a Jóistent. Az fáj a legjobban.

– Mégis, itt elég sokan járnak a templomba...

– Itt járnak. Itt nagyon sok áldozó is van első péntekre... Az Úrjézust is láttam úgy, hogy az ő szent szíve kétfelé nyílt, fénysugár jött ki. Így szólott, hogy menjünk őhozzá, ő mindenkit szeretettel vár. A szent szíve nyitva állott az Úrjézusnak, mint egy templom.

– Ellensége van-e Klára néninek a faluban?

– Hogyne volna. Imádkozom érte. Hogy térjen meg a Jóistenhez. Hogy higgyen. A rosszért jóval kell fizetni. A Szűzanya is jó mihozzánk, nekünk se szabad olyan rossznak lenni. Hogy is mondta az Úrjézus: Ha jön valami megpróbáltatás, mondjam azt, hogy mindent érted, Jézusom. A kórházban is azt mondták, mikor el akartak bocsátani, hogy én győztem. Mondom, én? Kis porszem, mivel tudtam volna győzni, semmivel. Azt mondták, a türelemmel én győztem. Nem zúgolódtam semmiért. Mondom, a Jóistentől kaptam én azt [a türelmet], nem emberektől.

– Hogyan zajlik le egy nap a kápolnánál, amikor Mária-ünnep van?

– Jó, ha így imádkozunk. Minél többen. A Szűzanya mondja, hogy a legdrágább kincs az ima. Az a mennyei jussunk. Szeretem nagyon végezni ezeket az imákat.

– Hogyan, milyen rend szerint imádkozik?

– Az Örökimádásból. Most a szeplőtelen [fogantatással kapcsolatos] imákat kellett elvégezni. A 29. órát is, Jézus szent szívéről is végeztük. Végünk több rózsafüzért is.

– Mikor voltak a legtöbben a kápolnánál?

– Amikor a szobor ki lett vive, 48-ban.

– És aztán?

- Az évfordulóra vannak mindig a legtöbben, Sarlós Boldogasszonykor.
- És mennyien jönnek akkor?
- Nehéz megmondani. Úgy jön-megy a nép, mert ugye misét nem végeznek. Egyik csapat jön, a másik megy. Mondtam, hogy hallgassanak misét, úgy jöjjenek ide. Van, aki Pásztón hallgat, van, aki Mátraverebélybe, ki otthon. Soknak ugye kocsija van, azzal jönnek.
- Lesz-e itt mise valamikor?
- Remélem, megtörténik. Azt mondta az Úrjézus, hogy küld egy szentéletű papot, aki majd itt misézik. Annak el kell jönni. Amikor az alapot letettük, azt mondták, hogy nekem kell letenni az alapkövet. Imádkoztuk akkor is az Úrangyala imát. Aztán csak úgy odajött civilben egy pap. Azóta még nem jelentkezett. Azt mondta, őt küldte a Szűzanya, hogy ő szentelje meg. Már az is megvolt.
- Gyógyulások történetek-e itt a kápolnánál?
- Ezt csak azok tudnák megmondani, akik meggyógyultak. Van, aki jelentkezik, van, aki nem.
- Ez miért van?
- [Férj:] Ez hasonló ahhoz, amikor az Úrjézus a tíz beteget meggyógyította, csak egy tért vissza, kilenc nem. Ott is csak egy tért vissza megköszönni a gyógyulást. Itt ugyanúgy van. Ezért erről mi nem beszélhetünk. Csak az, aki érzi a gyógyulását.
- Klára néni kiért szokott imádkozni?
- Nekem úgy szabad az imát följánlani a Szűzanyának, hogy akik imámba ajánlották magukat, mindegyikért, külön nem szabad.
- Miért nem?
- Nem győzném. Sok volna az. Így mondta a Szűzanya, csak úgy ajánljam föl, hogy akik imámba ajánlották magukat, azokért. Mert azt mondja, ő tudja, hogy kit kell sürgősebben gyógyítani. Így aztán azt mondom, Szűzanyám, te tudod, te helyezd oda, ahol a legszükségesebb.
- Ha például a Szűzanyától azt a parancsot kapja, hogy tartson kilencedet, és Klára néni megtartja, akkor ő válaszol-e erre, hogy tetszik-e neki?
- Van úgy, hogy ha kérés van, azt megkapjuk, van úgy, hogy nem. Mondta már, hogy szeret, hogy gyermekem, szeretlek.
- Itt olvasom az egyik jelenésben 1963. február 9-én: „Az Úr Jézus közölte velem, hogy ő olyan szent titkot tud, amit az egyházi vezetők nem tudnak, a világi hatalmak sem, de ez a titok valóra fog válni.” Mi ez a titok, ami valóra fog válni?
- Ezt még nekem sem mondta meg. Majd közli, ha eljön az ideje. Én ezt nem sürgethetem.
- Észrevett-e valami változást a jelenésekben az elsőkhöz képest?
- Ugye veszi az ember észre, hogy jobban térnek a Jóistenhez. Mondta a menyeyei Atya, hogy nagyszabású földrengéseket bocsát a földre. Ő romba tudja dön-

teni a világot pillanat alatt. Ha meg nem tér az emberiség, nagy csapásokat sújt a földre. Ha megtér, minden jóval elhalmozza. De hogy hogy lesz, nem tudja az ember.

– Olvasom az egyik jelenésben, hogy „Láttam a mennyország kapuja megnyílt, belülről is láthatod, a te számodra nyitva van.” Milyen lehet ez? Láttá-e Klára néni?

– Igen.

– Hogyan látta?

– Úgy, hogy be volt nyitva a kapu a mennyországba, ott ült a mennyei Atya a trónon, angyalok voltak ott.

– Mást látott-e?

– Attól függ, mikor mi van bemutatva. Volt már édesapám is bemutatva, hogy ő már meghalt, úgy, hogy ott szolgál.

– Más halottak szoktak-e szerepelni a jelenésekben? Ismerősök, hozzátartozók?

– Nem, nem szerepelnek. Csak édesapámat láttam meg így. Így halottakat nem tudok.

– Álmodni szokott-e Klára néni?

– Nemigen.

– Volt-e olyan különös álma, ami nem jelenés, hanem álmom volt?

– Erre úgy nem emlékszem.

– El tudja-e választani a kettőt egymástól?

– El, el bizony. Az álomban álmodik az ember, olyan világiasakat.

– Szent dolgokat nem szokott álmodni?

– Hát olyat is szoktam.

– Nem emlékszik egyre esetleg?

– Ezekre nem emlékszem. Ami a jelenésben történik, arra emlékszem.

– Mondja el a „világi” álmát!

– Mondom, hogy nem emlékszem. Elfelejtí az ember, amikor fölkel. Az álmom öröm, azt mondják. Mert ugye ha rosszat álmodunk, aztán nem úgy van, akkor annak örülünk. Ha jót álmodunk, akkor meg örülünk, hogy jót álmodtunk. De ugye ez nem álmom, ez jelenés.

– Hogyan jutott el Rómába, Klára néni?

– A Szűzanya küldött, hogy menjek Rómába.

– Kétszer járt ott, ugye?

– Igen, kétszer.

– Másodszor is a Szűzanya küldte?

– Másodszor nem. Nem is akartam menni. Kérdeztem a Szűzanyát, hogy elmehetek-e, aztán azt mondta, hogy elmehetek, de csak két-három nap legyünk csak ott, aztán térjünk vissza. Úgy is történt. Amikor először voltunk, akkor tíz napot töltöttünk ott. Aztán onnan elmentünk Lourdes-ba is, ott hat napot töltöt-

tünk. Hoztunk onnan olyan vetítő képeket [diákat]. Elkísért a Szűzanya oda is. Nagyboldogasszony előtti nap, hogy majd ott maradunk tovább is. A Szűzanya mellém állott, fölemelte a jobb karját, látod, milyen erős a karom? Mondom, édes Szűzanyám, látom. Azt mondja, 13-án indultok hazafelé, én megvédelek az úton, tovább nem maradhattok. A társam még ott akart maradni. Úgy is történt, ő mindent kieszközölt, nem volt semmi kellemetlenség az úton sem. [Férj: Amikor eljöttetek, beütött a sztrájk.]

– Miért kellett Rómába menni Klára néninek?

– A Szűzanya parancsa volt.

– De mi történt ott?

– Először tiszta búzát kellett vinni a Szűzanya parancsára, hogy az legyen az ajándék a pápának. Másodszor meg pattantott kukoricát.

– A kihallgatás hogyan zajlott?

– Nagyon kedves volt a pápa titkárja, azt mondta, hogy eljön Magyarországra. Nem tudom, hogy mikor jön. Szeretnék vele találkozni.

– Előfordult-e az, hogy valamit nem értett a jelenésekben, és csak később értette meg?

– Igen, van. Mondom a Szűzanyának, hogy nem értem. Erre azt mondja, hogy vedd elő a Szentírást, Szent János jelenéseit, az megmagyarázza, hogy most melyik szakaszban van ez, és akkor megtudod, hogy hasonlít. [Férj: Kapcsolja le, majd mondok valamit.]

– És mindig megtudja?

– Van úgy, hogy nem. De azt mondta, Szent János jelenéseiben megvan, hasonlít a te jelenésedhez. Te úgy kapod a jelenést, mint Szent János. Látomásba. Nekem így mondta a Szűzanya. Például amikor először voltam Gyöngyösön, így imádkoztam este, egy fehér ló, így volt a köpönyeg rajta, összegombolva, nem volt a karjába húzva, aztán ült rajta egy ember. Gyorsan vágatott a ló vele. Mondom, hová fut? Azt mondja, fut gyorsan, a hitért. Aztán jött egy piros ló, ott volt így a lábamnál, ahogy ott ültem, ütötte az ember, káromkodott, a ló fölágaskodott. Úristen, mondom, összetapos ez itt, úgy félttem. Nem ment sehova a ló, csak káromkodott, bántotta az Istent az a rajta ülő, nagyon. Mondom, édes Szűzanyám, mit jelenthet ez? Akkor még nem volt Szentírást könyvem se. Azóta már van. Aztán megtaláltam benne, hogy a gyorsan futó az Isten maga, a győzelmes. A piros ló meg háborúság. Ez van Szent János jelenéseiben.

– A Szűzanya mondta, hogy ott keresse?

– Ő mondta, hogy melyik szakasz. Másként nem tudtam volna megtalálni. Meg aztán mondta, hogy a kápolna az Isten háza, a mennyország kapuja, a mennyei Jeruzsálem. Így mondta, hogy a kápolna.

– Mi az a legfontosabb gondolat, általánosabb tartalom, ami leszűrhető a jelenésekből?

– Hát igen, hirdetni az evangéliumot, meg az Úrjézus mondta, hogy feltámadt és ő él, hogy ezt hirdessem. Ez fontos. És a Szűzanya, ő az Úrjézus édesanyja. Ő mindig vele van, az Úrjézussal. Például itt a hasznosi templomban is, láttam úgy, hogy a pap mikor emelte fel a kelyhet, a Szűzanya így felette állott. Így láttam. Aztán megkérdeztem a papot, hogy meglepődtem, az Úrjézus hol van, ha a Szűzanya a kehely fölött van. Aztán így mondta a pap, hogy a Szűzanya ott van belül, nem lehet elválasztani az Úrjézustól.

– Ezek szerint nemcsak itthon voltak jelenései...

– Máskor meg megint a templomban imádkoztuk az októberi rózsafüzért, aztán úgy láttam itt a hasznosi templomban, hogy kinyílt a tabernákulumajtó. Ahogy kinyílt, a szentostya így kiröppent és ott lebegett az oltár felett. Abban láttam az Úrjézust széttárt karval, aztán nagy lett a szentostya, az Úrjézussá vált teljesen. Aztán leszállott a földre úgy, mint Jó pásztor. Végigjött a templomon, aztán így odajött hozzám és mosolygott. Mert hát kérdeztem, hogy jól végezzük-e az imát? Aztán így odahajlott, hogy hát jól végezzük az imát.

– Hallottam, hogy Klára nénit sokan a faluban “boldogasszony”-nak mondják... Honnan van ez az elnevezés?

– Nem tudom. Én csak kis porszemnek érzem magam. Megalázkodom a Szűzanya előtt, a Jóisten előtt. Hogy az ő akaratjuk legyen.

– Mit gondol arról, miért van mostanában ilyen sok embernek látomása?

– Szeretné a Szűzanya, hogy megtérjenek. Egyszer jött, hogy ő nagyon el van fáradva, legyen segítségére neki. Mondom, édes Szűzanyám, mivel tudnék én segíteni. Nagy a fáradság, azt mondja, az emberekért, hogy megtérjenek Istenhez. De nem akarnak megtérni. Akkor rendelte a böjtöt, hogy böjtöt végezzek. Aztán az Úrjézus is töviskoszorúval megjelent, úgy csurgott a vére az arcára, és így szólott: Látod, ezt mind a rossz emberek tették velem. Hogy a rossz emberek tették a fejére. Azt mondja, annyit fárad az emberiségért, életét is föláldozta, mégis az emberek nem akarnak túrni. Hadd hajtsam a fejemet a kebledre. S idehajtotta az Úrjézus, megpihenni, azt mondja, mert nagyon fáradt. Aztán úgy éreztem, hogy egy tövis ideszúrt a szívemhez.

Akkor is, ahogy imádkoztam, azt mondja a Szűzanya, hogy elvisz engem Fatimába. Lélekbe. Úgyhogy láttam azt a nagy termet, ahol Lúcia van, így mentem be a folyosón, ő meg jött ki az ajtón, aztán szembetalálkoztam Lúciával. Így bemutatta nekem a Szűzanya Lúciát. A kis Bernadettel már sokszor [találkoztam].

– Hogyan?

– Most nemrégiben is jött a Szűzanya, Bernadett meg vele volt. Így mondta, most majd Bernadett szól. Így mondta Bernadett, hogy mindenkinek felett szeresétek a Jóistent. A Szűzanya meg erre így szól: Üres a mennyország. Kevesen jutnak a mennyországba. Mondom, édes Szűzanyám, a többivel mi fog történni? Azt mondja, a kárhozatba.

- Mondott-e meg valamit a Szűzanya előre az emberekről, mi fog történni?
- Nem mondott. Egyszer láttam úgy, hogy megnyílt az ég kétfelé, a mennyei Atya kezében volt a kormánypálca, azt így felemelte, az lesújt az emberekre. Az Úrjézus vállán volt a keresztfa, így vitte a mennyei Atya elé a keresztfát meghajulva. Így szólt: Mennyei Atyám, vond vissza a büntető karod az emberiségtől, hajolj le az emberiséghez, könyörülj az emberiségen. Az Úrjézus keresztfája tartja fenn, hogy nem bünteti az emberiséget.
- Mit tud az ágasvári remetéről, aki megjósolta Mária megjelenését?
- [A férj:] Az csak annyit mondott, hogy a Mátrában van gyógyforrás. Még az az egyén nem született meg, aki által ki lesz nyilvánítva. Így hallottam azoktól, akik jelen voltak.
- Amikor legelőször kimentünk, és jöttem hazafelé, találkoztam olyan emberrel, aki erről már tudott. Azt mondta, hát te lettél az, aki által meg lett mutatva a forrás. Mert ő, amikor gyerek volt, látta azt az embert, aki ott volt Ágasvárnál, ő mondta neki, hogy ott van gyógyforrás.
- Mire gondolt, amikor megtudta, hogy egy jóslat teljesedett be vele?
- [A férj:] Akkor még voltak azokból a régebbi öregekből. Amikor ez megtörtént, azokat nem érte meglepetés.
- Előfordult-e az, hogy hosszabb ideig nem volt jelenése?
- Volt olyan, 1962 tájban. Akkor is volt közben, de sokat már nem tudok, mert elfelejtettem leírni. Most már úgy vagyok, hogy le kell írnom.
- '62 tájban mi volt, amikor nem voltak olyan gyakoriak a jelenések?
- Csak mentünk a forráshoz úgy is. Volt jelenés, de nem írtam úgy le.
- Az első jelenések idején sok rosszindulatú cikk jelent meg a napilapokban. Ez hogyan érintette Klára nénit?
- Úgy érintett, hogy Isten lesz a győzelmes. Megnyugodtam azon. Akármilyen formában törnek ellenem, úgy lesz, ahogy a Jóisten elvégezte.
- [A férj:] Ezek az ellene való dolgok jórészt mind a *Katolikus Szóban* és az *Új Emberben* jelentek meg.
- Volt a *Szabad Nógrádban* is...
- Itt van a közelben a híres mátraverebély-szentkúti búcsújáróhely. Milyen kapcsolatban van a kettő egymással?
- Ott akkor volt a jelenés, itt meg most van.
- [A férj:] Az érsekség azt kifogásolja, hogy közel a másik búcsújáróhely, amikor az engedélyt kértük az építésre. Ez lerontja azt. De ez olyan tárgyaltalan valami. Mert aki ide eljön, az oda is elmegy. Aki oda elmegy, ide is eljön. Azért vannak ellene, azért nem akarják fölavatni.
- Így mondta a Szűzanya, már föl van avatva, a régiektől biztos. Hiába törnek ellene.
- Megmondta-e előre a Szűzanya, hogy mikor lesz itt templom?

– Most akartam, hogy épüljön, de azt mondta a mennyei Atya, hogy még egyelőre nem lehet, mert sok a ravasz, gonosz ember, aki ellene van. Majd ő azt megszünteti, és akkor gyorsan fel fog épülni az ő szentországa, csak ő maga hagyja az Isten jóvá. Az ő szent temploma az ő parancsára fog felépülni, úgy, mint a kápolna.

– Milyen lesz ez a templom?

– Harminchárom méter hosszúra mondta, meg tizenöt széles, meg úgy, hogy közép magas.

– Megmutatta, hogy milyen lesz a külseje és a belseje?

– Be volt mutatva. Torony kettő is van. Kettő kétoldalt, meg egy középen.

– A kápolnába honnan került oda az a sok kicsi szobor?

– Azok hozták, akik meggyógyultak. Mindegyik hoz valamit. Sok emléktábla is van ott hátul lerakva. Van már vagy hatvan darab is.

– Mankót is láttunk...

– Igen. Meggyógyult egy lány. Ami meg ott van a szobor hátánál, a képnél, az meg tizenhárom éves koráig nem tudott beszélni. Eljött ide, az Úrjézus keresztfája így leszállott elejbe, ő nagyon megijedt és mindjárt megszólalt. Azóta aztán beszél. Azt a képet hozta oda meg az emléktáblát annak a jeléül, hogy megszólalt.

– Ha valami nagyot kérhetne a Jóistentől, Szűzanyától, vagy rajta keresztül, mi lenne az?

– Azt kérném, hogy az ő szent temploma épüljön fel, hogy nagyon sok nép megtérjen. Az volna a legnagyobb kérésem tőle. A lélek a fontos a Jóistennek. Ez a legnagyobb kívánságom.

– [A férj:] A mikófalvi ember mondta, mióta a világháborúból megjött, nem gyónt. Mikor ide eljött, akkor elment gyónni, úgy meghatotta, amit itt látott. Személyesen mondta itt a házuknál.

Második beszélgetés

Hasznos, 1980. augusztus 24.

[Kéziratot füzetből hangosan olvassa a legutolsó jelenéseket: 1980. április 20. és köv.]

– Ezek a jelenések mikor voltak?

– Ima közben, amikor fölbredek négy órakor reggel, akkor megkezdem az imát, és akkor kapom a jelenést.

– Legutóbb mikor volt jelenése?

– Sarlós [Boldogasszony ünnepe] előtt volt. Szállott [az Úrjézus] a mennyországba, aztán így mondta, övé az ég, övé a föld, övé a tenger, övé minden, ami benne van, minden az ő alkotása. [Vö. az 1980. június 15-ei jelenés szövegét.]

4. Részlet a hasznosi kápolna belsejéből a szobrok mellé tett pénzadománnyal,
1980. augusztus (Tüskés Gábor felvétele)

Aztán jött az Úrjézus, hogy fogjam meg a jobb kezét, hogy békeszövetséget köt velem. Megfogtam az Úrjézus jobb kezét. Máskor meg jött az Úrjézus, áldását adta, így mondta, hogy áldjon meg az Atyaisten, a Fiú, a Szentlélekisten, és szent áldása legyen veled és maradjon most és mindörökké, távozzon tőled minden rosszindulatú gonosz lélek, ne árthassanak. Ennyit mondott.

Augusztus 12-ére meg hozott a Szűzanya egy csokor virágot, aztán kérdeztem, hogy mivel tudnánk szolgálni a mennyei Atyának, mi volna neki a legkedvesebb? Így szólott: a szeretet. Szeressük a Jóistent. Az a legkedvesebb neki. Most megint újból volt [magában:] mi is volt ünnep most? Szent István után való nap reggel két óra volt. Imádkoztam a rózsafüzért, aztán akkor eljött a Szűzanya, a rózsafüzért tartotta így a kezében felemelve, és így szól: A rózsafüzért tanítsuk a gyermekeknek imádkozni. Meg így mondta: Te olyan vagy, mint egy kis pont, de olyan erős a hited, hogy a nagy magas hegyek megmozdulnak. Ennyit mondott.

– Mire emlékszik a gyerekkorából?

– Nagyon szerettem a Szűzanyát kiskoromban, nagyanyámmal sokat imádkoztunk. Megtanultam tőle a szent rózsafüzért imádkozni. Mikor már jártam első iskolába, a betűt még el se tudtam olvasni, édesanyámnak volt egy nagy könyve, a stációk megvoltak benne képekben is. Azt a könyvet én magamhoz

vettem, elhúzódtam olyan helyre, hogy ne találjanak meg. Azt imádkoztam, és úgy át tudtam érezni, hogy milyen rossz volt az Úrjézusnak, mikor őt annyira bántották, hogy a kezibe szöveget vertek. Mi azt nem bíránk ki, amilyen keserves szenvedésben élt az Úrjézus. Nem szerettem úgy a rossz pajkosságot – voltunk tízen testvérek.

– Hányadiknak született?

– Elsőnek. A szülők fogadalmat tettek, mert nem volt nekik nyolc évig gyermekük. Édesanyám sokat imádkozott meg bőjtölt, hogy szülessen neki gyermek, nem baj, ha tíz születik is. Mind a tízen megszülettünk, én voltam az első. Ők [a szülők] megígérték, hogy zárdába adnak. De mikor a tizenötödik évet betöltöttem, már ők mondták, hogy férjhez kell mennem. Nem akartam sehogy se férjhez menni, de ők erőszakkal, még a tizenhatodik évet be se töltöttem, már akkor férjhez kerültem. Itt is sok megpróbáltatás volt az életben, de mindig nagyon szerettem a Szűzanyát...

– Milyen iskolába járt?

– Állami iskolába. Öt osztályt jártam.

– Milyen anyagi körülmények között éltek otthon?

– Munkánk után volt föld, aztán úgy termett.

– Nem szűkölködtek semmiben?

– Hát úgy nemigen volt szűkösködés, megvolt a mindennapi koszt, nem szerettek a szüleim úgy másokat bántani, dógoztunk. Én is úgy szerettem dolgozni a földdel. Amikor idekerültem, és volt több föld, dolgoztunk. Még most is szeretem ápolni a palántákat meg az apróságokat.

– Édesapja mivel foglalkozott?

– Földdel ő is. Tartottak jószágokat, szántottak, vetettek.

– Szerette az édesapját? Rendes ember volt?

– Nagyon. Hatvanhárom éves korában halt meg. Én voltam a legidősebb, aztán szerettem, míg otthon voltam, mosni, meg ápolni őket [kisebb testvéreit]. Mikor tizenöt éves lettem, már én is mentem, a mezőn arattuk a búzát, kapáltunk, mindenféle munkát végeztünk.

– Szülei sokat voltak távol otthonról vagy csak munkaidőben?

– Munkaidőben. Máskülönben nem mentek sehova.

– Édesanyja kit szeretett a legjobban a gyerekek közül?

– Mind szeretete nagyon. De engem, amikor elhurcoltak, az nagyon fájt neki. Akkor mondta édesapám is, hogy amit fogadtak, nem teljesítették, nem adtak zárdába. De aztán megnyugodtak, mert a zárdákat is fölözlatták...

– Arra emlékszik-e, hogy édesanyja szokta mondani, volt-e elég teje, hogy tudta táplálni Klára nénit?

– Arra nem emlékszem. Mikor nagyobb voltam, azt mondja, hogy mindig úgy szerettem a kisebbeket, ápoltam, azt mindig mondta.

- Imádkozni ki tanította meg?
- Édesanyám tanított erre:

Fehér rózsza Mária,
engem Krisztus talál,
szent véreddel megváltottál,
ajtónkon Űristen,
ablakunkban Mária,
házunknak négy szögletin négy őrző angyal.
Őrizz angyal, őrizz,
itt Mária nyugszik.
Kelj föl, Mária, kelj föl,
mert elvitték szent fiadat.
Poncius Pilátus alatt megfeszítették.
Mehalt és eltemették...

Nem tudom tovább. Régen nem mondtam, mert a rózsafüzért szoktam imádkozni legtöbbször, a Szentháromságét.

- Mit tanult még édesanyjától?
- Miatyánkot. Nagypám meg azt mondta:

A teljes Szentháromság üdvösség szerzője az Űrjézus Krisztus. Második személye, ki a boldogságos Szűz Máriától született, értünk ember lett, meghalt a gyászkeresztfának oltárán. Miérettünk, bűnös gyermekeidért légy irgalmas, kegyelmes, bocsáss meg nekünk, hogy az örök boldogságba jussunk, amen.

- Mikor kapta az első rózsafüzért?
- Kicsi voltam még, nem nagyon tudtam még imádkozni, úgy hat éves voltam, de már akkor nagyanyámmal imádkoztam. Kérdezgettem, mit tud még imádkozni, imádkozunk. Sokszor megharagudott, azt mondta: Olyat is ki akarsz kérdezni, amit nem is tudok. Szerettem hallgatni a Kisjézusról is. Sok mindent bemutatott a Szűzanya, olyanokat is, amik föl sincsenek írva... Bemutatta, hogy hogy fogja ő azt a gyermeket abban a rossz istállóban. Aztán úgy is be volt mutatva, hogy az Űrjézus tanult járni. Így volt a Szűzanya keze [mutatja: összekulcsolja a kezét], a Kisjézus meg így állt. A Szűzanya meg, ahogy lépett a Kisjézus, úgy ment utána. Mikor aztán odaért közel hozzá, az Űrjézus szétvette a Szűzanyának a kezét, hozzám jött és átölelt. A Szűzanya meg azt mondta, most már rád lesz bízva, te viseled gondját a Kisjézusnak.
- Klára nénire bízta a Szűzanya a Kisjézust...

– Igen. Hogy viseljem gondját. Hát született is három gyermek, szerettem is őket mind.

– Mikor születtek a gyerekek, hogyan jöttek sorba?

– Tizenhét éves voltam az elsónél. A második hat évre született, lánygyermek. A harmadik meg sokára, tizennégy év után, már nem is gondoltuk. Akkor azt mondta az Úrjézus, hogy megkapom a sebet. Az ő öt sebet. Én meg meglepődtem, édes Jézusom, mondom, család van, arra sokat kell mosni meg dolgozni. Azt mondta akkor, hogy gyermeked születik. Az Úrjézus úgy megadta, hogy megtermett, aztán azzal hurcoltak el. Azzal voltam lezárva hat hónapig. Csak akkor engedtek el, amikor megszületett a gyermek. Olyan csodálatosan, megmondta a Szűzanya előre, még az ajtó is kinyílt. Ijesztettek, hogy elveszik tőlem a gyermeket. Szűzanyám, mondom, nekem nagyon fájna, ha nem én nevelhetném fel. Azt mondta, ha otthon akarod szülni, eljöhetsz, az ajtó nyitva van. De az ápolónő minden este bezárta az ajtót kívülről. Nem mehetett ki senki. Hallottam, hogy zörgött a kulcs, máskor nem is figyeltem, az ajtót zárta be a nővér. A Szűzanya meg azt mondta, ha vágyol haza, nyitva van az ajtó, nyitva a folyosó, nyitva a kapu, én elkísérlek hazáig, ha otthon akarod megszülni a gyermeket. Mondom, Szűzanyám, hogy lehet nyitva, amikor bezárták. Nyitva van, annyit mondott. Harmadszor mondom, hát Szűzanyám, a bezárt ajtó kinyílik? Azt mondta, menj, és nézd meg, hogy nyitva van. Odamentem, kinyílt az ajtó, kimentem így az ég alá, letérdeltem, és imádkoztam. Édes Szűzanyám, ne az én akaratom legyen meg, hanem a Jóistené, ahogy ő eldöntötte. Ha ő úgy döntött, hogy itt születik meg a gyermek és nem nevelhetem föl, akkor én megnyugszom abban, hogy itt szülessen meg a gyermek. Ő azt mondta, hogy elkísér hazáig, minden úgy volt, ahogy ő megmondta. Leánygyermeked születik, azt mondta, nyolc napos lesz és téged elbocsátanak. Te fogod fölnevelni. Úgy is történt. Visszatértem. Reggel jött a nővér, aki bezárta az ajtót. Panaszkodik a másik nővérnek, aki ott volt éjszaka velünk, tépte a ruháját, haját, csak úgy remegett, hogy mi történt: Jövök be, megszólított a kapus, miért hagyta nyitva a kaput, ha valaki elment volna, akkor baj lett volna. A másik meg mondja, hogy még a folyosóajtó is nyitva volt. Nagyon ideges volt. Mondom neki, nővérke ne legyen ideges, nem a maga hibájából történt, hanem a Szűzanya kinyitotta nekem, mehettem volna haza, de mivel hogy megígérte, hogy nyolc nap múlva hazabocsátanak, a gyermeket én nevelem, visszatértem. Akkor megörült, jól tettem, azt mondta, mert akkor őt elzárták volna.

Mikor megszületett a gyermek, 22-én karácsonykor, nyolc nap múlva hazabocsátottak vele. Meg azt mondta [a Szűzanya], lesz rajta jegy is, aztán megvolt az is, a hátán volt olyan, mint egy törzsúrás, a közepéből, ami olyan szivacsforma volt, sárga víz meg piros vér folyt ki. Megvan neki a helye, de begyógyult. Én neveltem három évig, amikor hároméves lett, újból elvittek. 1949-ben bocsátot-

tak el, három év után, '52-ben vittek el megint. Akkor tizennyolc hónapot Békésgyulán töltettek velem. '49-ben ide Gyöngyösre hoztak, júliusban, és decemberben, január 1-je felé bocsátottak el. Hálaadáson keresztelték meg, az utolsó napon [az évben]. Jött az orvos vizitre, református orvos volt, mondom, azt mondta a Szűzanya, hogy nem tarthatnak itt, bocsássanak el engem a Tudományegyetemi Klinikára. – Fiam, honnan tudod? – Hát a Szűzanya mondta nekem. – Milyen klinika legyen az? – Hát azt már magának kell tudni. Így a Pázmány Péter Tudományegyetemen voltam kivizsgáláson, hogy hát nem-e baj van...

– Ott mit csináltak?

– Odavittek csütörtöki napon, aztán rákövetkező vasárnap... jött. Hát, mondom édes Szűzanyám, nem is tudom, melyik a főápolónő, az orvosokat se ismerem. Nem mehetek szentmisére. Reggel hat óra volt, akkorra már a szobát rendbetettük, fölöltöztünk – többen voltunk egy szobában –, a Szűzanya megjelenik, a Kisjézus volt a karján, a rózsafüzért így magosra emelte. Azt mondja, kérsz kedj szentmisére! Bemutatott ott nekem egy kápolnát. A belsejét mutatta be, ahogy az Úrjézus van az oltáron mint szobor, a szívére mutat egy ujjával, a pap meg zöld miseruhában középen áll. Úgy mutatta be nekem a Szűzanya, abban kell nekem szentmisét hallgatni. Mikor a jelenés elmúlt – épp hat óra volt –, benyitja az ápolónő az ajtót. Odamegyek hozzá, köszönök: Dicsértessék a Jézus Krisztus. Kedves nővérke, maga a főápolónő az osztályon? Azt mondja, igen. Mondom, tessék engem szentmisére elbocsájtani, mert a vasárnapi misét nem szeretném elmúlasztani. Azt mondja: Hogy gondolja, huszonöt éve itt vagyok, de még innen nem ment ki szentmisére senki. Maga lenne egyedül, akit kiengednének? Mondom, szeretnék misét hallgatni, maguknak is fontos volna, ha hallgatnának szentmisét. – A vallásért hozták be, azt mondja, aztán most is ilyen vallásosakat beszél?! Majd itt tartják, azt mondja. – A Szűzanya mutatott egy kápolnát, a belsejét, aztán megmondtam neki, hogy milyen, hogy az Úrjézus van az oltáron, a pap ott misézik. – Ó, azt mondja, mikor jártam én itt? – Mondom, én nem jártam semmikor, de amit a Szűzanya mutat, az valóság. Aztán akkor így elment megnézni, jött vissza, de már akkor szeretettel átölelt: – Jöjjön, azt mondja, minden úgy van, kiengedték. Különös kegyelme van, azt mondja, magának, hogy megengedték, hogy misét hallgasson. Mikor odamentem, még voltak apácák, olyan irgalmasnővérek, ők hallgatták a misét, én is azokhoz csatlakoztam. Imádkoztam velük. Szüleim is bejöttek akkor hozzám, meg az uram is, ott a váróban vártak, de nem tudták, hogy hol vagyok. Ott találkoztunk, másképp nem is találkoztunk volna. Akkor találkoztunk, mikor jöttünk az ápolónővel lefelé.

– Milyen betegségei voltak Klára néninek?

– Egyszer télen mostunk a patakban így mezítláb. Még a ruha is ránk fagyott. Még fiatal lány voltam, olyan tizenhárom éves. Hó volt, jó messze volt a

patak. Nem hozták le a szüleim a lábbelit, aztán én mezítláb mentem a hóban fel. Igaz, hogy szaladtam, de csak átfáztam. Akkor voltam beteg, de nem sokáig. Azt mondták, hogy tífusz, de egy főorvost hozattak, az azt mondta, hogy nem tífusz, hanem csak nagy nátha, erősen meg vagyok fázva.

– Később valami más betegség, szorulás?

– Nem nagyon szokott lenni. Mert én szeretem a gyümölcsöt, télre is szoktam főzni, meg hát nem vagyok olyan nagyétkű. Egyszer eljött a Szűzanya, legyen az ő segítségére. – Mit tudnék én segíteni, kis porszem? Aztán azt mondta, hogy negyven napot böjtöljek. – Hogy tudom én azt megtartani, mikor van család, főzés, mosás, minden. De mondom, ha a Szűzanya akarja, csak meg tudom tenni. Megkezdtem, aztán még erősebb lettem, éreztem, hogy meg tudom a negyven napot tartani. Egy nap ettem egy szem almát délben, meg tíz deka kenyeret, vizet nem is ittam, semmi bajom nem volt. Ezt három évben tartottam meg.

– Ekkor látomásai voltak-e?

– Voltak. Az Úrjézus is jött mint főpap. Azt mondta, hogy nagyon szeret, amiért a Szűzanya parancsát teljesítettem. Azt ígérte, míg itt járok a földön, ő mindig velem lesz. Bárhova megyek, bárhol leszek, ő nem hagy el. Érzem is, hogy ő velem van. Kérdeztem itt a papot is, mit jelenthet az, hogy szövetség. Annyit mondott, hogy annyit jelent, hogy az Úrjézus énbennem él, én meg őbenne, egyek vagyunk.

– A családban a pénzzel ki gazdálkodott?

– Inkább a férjem, meg hát együtt.

– Spórolás volt-e az életben, hogy élére rakták a pénzt?

– Nemigen, nem szerettünk gyűjtögetni. Birtuk a munkát jól, dolgoztunk. Most a fiam van velünk, aztán az tart.

– Olyan álma volt-e, amikor álmából fölriadt, éjjel fölébredt?

– Nemigen, olyan nem szokott lenni. Sokan mondják, hogy ez álom. Mondom, nem álom, mert megkérdeztem a Szűzanyát, hogy történik nekem a jelenés, mert imádkozom és fenn vagyok, és akkor jönnek. Azt mondta a Szűzanya, hogy úgy kapom a jelenést, mint Szent János, látomásba. Ott Pesten is bemutatta nekem azt a kápolnát, aztán minden úgy volt.

– Olyan volt-e, hogy valaki vagy valami hirtelen megijesztette?

– Nem féltém amúgy soha, mindig a Szűzanyában bízom, hogy ő megsegít.

– A férjével a házasságban jól megvoltak?

– Megvótunk, mert túrtam sokat.

– Mit kellett túrni?

– Mindent. Mert úgy volt, hogy termelt sok borunk, aztán ő iszogatózott, aztán könnyebben gondolt. Mikor ittas volt már egy kicsit, akkor túrni kellett. Mindig a Szűzanyára hagyatkoztam, hogy ő viselje gondunkat. Mindig azt mondtam, hogy örök hűséget fogadtam, minden viszontagságban ki kell tartani.

– Melyik szentek állnak közelebb Klára nénihez?

– Egyszer jött a Szűzanya több szenttel. Jött Szent Antal, Szent Ferenc, Szent Rita, Szent Klára meg oltáriszentséget tartott. Olyat is láttam, hogy a vállán volt egy gyermek. Aztán nem tudtam, hogy ki, nem ismertem fel. Jaj, mondom, kicsoda viszi ezt a gyermeket? Azt mondja, én vagyok a Szent Kristóf. Aztán... nemsokára mondja a fiam, elment Esztergomba a templomba: – Anya, nézze csak, hoztam magának egy Szent Kristóf képet, most avatták föl Lékait, osztogattak ott képet.

– A látomások színesek-e vagy fekete-fehérek?

– Van úgy, hogy szép fényességben van, van úgy, hogy színben. A Szűzanya többségében rózsaszínben jelenik meg. Máskor úgy jelent meg, mint a szobor a Mátrában, de élőlénybe.

– Mozgott is a látomásban?

– Igen. Lépett is kettőt. Nem állott a földön, csak följebb, hófehér kis lábai voltak, s így fordult a forrás felé. A forrás kristálytisza víz volt a föld tetején... Amikor 22-én megjelent, akkor legyőztük vele a sátánt, a kígyót.

– Hogyan?

– Amikor megjelent a Szűzanya, a faluba beszéltek mindenfélét, egyik jót, másik rosszat. Aztán mondtam, ha szabad hirdetni, akkor jelenjen meg másodszor is, vagy ha nem, múljon el a sok beszéd. Akkor másodszor úgy láttam, hogy szállott le az égből, akkor is nem állott a földön. Magasabb a Szűzanya, mint én – gyönyörű kék szemű, haja is szép, abbú nem lehet szobrot csinálni, milyen szép ő –, aztán köztünk volt a kígyó. Azt mondja, látod ezt a gonoszt? Mondom, igen, látom. Azt mondja, ezt kettőnknek kell legyőzni, neked meg nekem. Mondom, Szűzanyám, én nagyon félek attól. Mosolygott, én őrá néztem. Azt mondja, hát ne félj, én mindenütt veled leszek, segítelek. Téged meghurcolnak falun, városon, de mindenütt valld meg a hitet, megsegítelek. Úgy is lett, aztán meghurcoltak. De meg is segített...

– Arra emlékszik, hogy bizonyos időszakban inkább színesek voltak a látomások, máskor meg jobban feketék-fehérek?

– Volt olyan, hogy bemutatott valakit, aki ellene volt a kápolnának, már meghalt, az feketébe volt. Azt mondta, hogy bocsássak meg, mert ő sok rosszat tett ellenem. Mondom, az Úrjézus bocsássa meg. Így mondta a Szűzanya, hogy meg fogom tudni, hogy ki van a kápolna ellen, mert Isten parancsára épült a kápolna, sziklára épült, Isten háza, mennyország kapuja, mennyei Jeruzsálem. Sziklára épült, hogy veszély nem érheti. Mert annyian voltak ellene...

– Édesanyjától milyen tárgyi emléke maradt meg?

– Volt egy könyvem, azt kivittem a kápolnába, nagyon szép imák, énekek voltak benne, hadd legyen ott, majd mások is imádkoznak belőle. Elvitték onnan... Gyönyörű nagy orgonahang-könyv volt.

– Más tárgyi emlék mi volt még? Olyan, amit elvett tőle?

- Nemigen volt. Ruhák voltak, de azokat elnyűttük.
- A szülők mikor akartak építkezni? Házat...
- Nekik megvolt. Tizenkét éves lehettem, amikor eladták az egyiket, aztán a másikat abból csinálták. Mikor mi férjhez kerültünk, az öcsémé lett ott az a lakás. Ő tartotta el a szülőket. Én idejöttem ebbe a lakásba. Így volt, mint most, a kéménye már szakadozott le, aztán megcsináltuk már régebben.
- Arra nem gondolt, hogy jobb lenne szebb házban lakni, jobb körülmények között?
- Nem, nem vágyok máshova. Csak békesség legyen.
- Arra emlékszik-e, hogy kiskorában, amikor játszottak, sárral szeretett-e játszani vagy pocsolyában taposni?
- Nem. Tanultam varrni, aztán varrtam a kisebbeknek ruhát, meg kézimunkát, ilyeneket szerettem jobban, nem szerettem úgy... Mikor csinálták a házat, a vályogot én tapostam úgy tizenkét-tizenhárom éves koromban. Úgy kiverték a sarat, tettek bele pelyvát, azt kellett taposni. Vertük is, aztán megszáradt, abból rakták a falat fel.
- Ezt sokat csinálta?
- Egy lakásnak valót, egy esztendőben.
- Olyan álmai voltak-e, amik sárral, vízzel kapcsolatosak?
- Nem. Olyan nem volt. - Egyszer azt mondta a Szűzanya, hogy amit te mondasz, az mind dogma. Ez nem magyar szó, igaz-e?
- Mit gondol, mit jelent?
- Nem tudom.
- Körülbelül mégis mit jelenthet? Jót jelent, vagy rosszat?
- Nem tudom. Majd megkérdezem még a Szűzanyát, hogy mit jelent. Ez nem magyar szó.
- Milyen imádságoskönyvei voltak Klára néninek? Most mik vannak?
- Most „Örökimádás” van. Abból szeretek, mert a mennyei Atya adta parancsba, hogy abból imádkozzam.
- Klára néni mit tart arról, hogy a faluban az emberek mit gondolnak a jelenésekről?
- Ki mint él, úgy ítél. Úgy tartom. Ha valaki istentagadó, úgy ítél, hogy mindenki az. Ha valaki vallásos, az meg úgy, hogy mindenki vallásos.
- Itt a faluban miféle emberek vannak? Hogyan tartják?
- Egyik tartja, a másik nem. Amikor az Úrjézus a földön járt, akkor se hittek. Még a tanítványai se hittek. Megtagadta Péter, Júdás eladta, Tamás nem hitt. Most meg már hogyan higgyenek? De azért a káponához ők hordták ki az anyagot, a hasznosiak. Megvettük az anyagot, ők meg eljöttek, hogy segítenek benne.
- Más munkában is szoktak segíteni egymásnak, szoktak együtt dolgozni?
- Most már téesz van.

- És régebben?
- Szoktunk. Úgy összejött a család...
- Az egyházzal, a pappal mindig jó kapcsolatban volt?
- Eleinte nagyon haragudtak érte. Akkor nehéz volt a helyzet, mert akkor szedték le a keresztek az iskolákról, tanácsházáról, mindenünnen, amikor épülni kellett a kápolnának. Amikor felépült, voltunk először az érsekségnél, annyit mondtak, építsük, ahogy tudjuk, ők nem állnak ellen, a hatóságok ha engedik, ők is megengedik. A hatóságokhoz elmentünk, ők azt mondták, hogy az egyházhhoz tartozik, ha ők megengedik, ők nincsenek ellene. Akkor a Szűzanya parancsba adta, kezdjük meg, szerdai nap, most lesz évfordulója szeptember 1-jén. Épüljünk gyorsan, hogy három-négy nap alatt föl legyen a fal húzva, ő mindenben segít; sziklára épül, veszély nem érheti, hogy a hitünk olyan erős, hogy nem lehet letiporni. Úgy is volt, jöttek a munkások, fel is lett építve négy nap alatt. Az ácsmester meg jött, azt mondta, hogy fogadalmat tett, ha neki sikerül a mestervizsga, a Szűzanya tiszteletére dolgozik valahol. Amikor sikerült neki a vizsga, ment haza ebédre motorkerékpárral, fülébe csengett egy hang, hogy Hasznosra jöjjön azonnal. Mikor odajött a kápolnához, csak tűnődött, hogy jött ő oda, erről még nem is hallott, csak most. Ő adta meg az alapját a kápolnának, aztán majd ő teszi rá a tetőt, három napot dolgozik. Úgy is lett. Amikor fel lett húzva a fal, nem fogadott el semmit. A kőművesek is szeretetből építettek, csak az anyagot vettük meg mi.
- Itt a faluban milyen az emberek hite, erkölcsi magatartása?
- Megvannak... Van a fiatalok között sok elvált. Összegyűnnek, ahol dolgoznak, nőekkel, aztán... Pedig nem szereti a Szűzanya, azt mondta, most új ég, új föld lesz, így mondta a mennyei Atya, mindent újjáalkot. Tiszta, szentéletű papokat küld ide, azok fognak vezetni, így mondta.
- Más összeütközés az egyházzal volt-e?
- Volt. Amikor kezdődött, Zakai Józsefnek hívták [a plébánost], az ellene volt. Az Úrjézus elküldött hozzá, hogy mondjam meg neki, az evangéliumot hirdesse, ne a rádióból, újságból prédikáljon, az evangélium a fontos. Megfogta így a karomat erősen, hogy kidob a templomkertbe. De én nem bírtam megmozdulni, meg ő se bírt. Amikor megfogta a karomat, megremegett, bocsánat, azt mondja, én is ki akartam menni. Azután aztán nem bántott. Az Úrjézusnak úgy láttam a szent szívét, hogy kétfelé nyílt. Egy fénysugár sugárzott ki belőle, és akkor mondta, hogy mondjam meg a papnak. Félttem is elmenni, mert félttem, hogy kikapok, ő tanult ember...
- Itt a faluban rendszeren szokott menni szentmisére?
- Igen.
- Minden vasárnap?
- Szoktam. Ha itt nem hallgatok, akkor bemegyek Pásztóra.

- Miért?
- Most úgy volt Nagyboldogasszonykor, hogy ki akartam menni a kápolnába. Akkor kezdődik a mise, amikor megy a busz. Mondtam is a papnak, most nem tudok elmenni, mert szeretnék kimenni a kápolnához. Bemegyek estére Pásztóra szentmisét hallgatni. Azt mondta, hogy jól van, mindegy, hogy este hallgatok vagy reggel. Ő nem ellenzi, ami itt van.
- A látomásokon kívül milyen vallásos élménye volt Klára néninek?
- Hát annyi, hogy a Szűzanyát nagyon szerettem. Nem szerettem a Jóistent megbántani. Nem zúgolódtam, ha bajt bocsátott ránk, akkor azt mondtam, azért adja, hogy jobban szeressük. Csak továbbra is adja meg azt a kegyelmet, hogy az övé lehessünk.
- Milyen más természetfölötti lényekben hisz, mikről hallott?
- Úgy mondták, hogy a Csörgővölgyben volt valami, olyan próféta ember.
- Mikor?
- Régebben. Most halt meg egy kilencvenkét éves ember, az mondta, hogy ő tizenkét éves volt, amikor az itt járt. Fehér ruhában, mezítláb ment. Hozták a fát onnan az erdőből, aztán megkötötte a kereket és az ujsa ott maradt alatta. Az apja meg káromkodott, ő meg sírt, hogy az ujsa fáj, aztán odaállt föléje ez az ember, hogy ne káromkodjon. Még akkor nem volt kerékpár, és megjövendölte, hogy két keréken mennek az emberek, meg a levegőben vasmadarak szállnak. Azt is megjövendölte, hogy itt van egy forrás, de még nem tudják, hogy hol van, még nem született meg [aki megtalálja]. Nagymamám akkor volt édesanyammal állapotos. Ő is volt odaki, őt odahívta az az ember, aztán mondta, hogy áldott állapotban van. Azt mondják, hogy nem fogadott el [mást], csak tiszta búzaszemet. Kőszikla barlangban volt. Volt úgy, hogy meg-megjelent.
- És mikor halt meg?
- Azt nem tudták.
- A világot, a világ fölépítését hogyan képzeled el Klára néni?
- A Jóisten azt mondta, hogy övé minden, nem az emberiségé. Az ő alkotmánya, ő romba tudja dönteni egy pillanat alatt, de akkor is megmarad a kápolna meg a hit. Egyszer úgy láttam a mennyei Atyát, hogy így fölemelte a jobb kezét, és így sújt le, azt mondta, hogy égbekiáltó a bűn a földről. A mai emberek elhagyták az Istent. Az Úrjézusnak meg vállán volt a szentkeresztfa, vitte a mennyei Atya elé, és mondta: – Mennyei Atyám, vond vissza a büntető karodat az emberiségtől, hajolj le az emberiséghez, könyörülj az emberiségen. A keresztfát tartotta a mennyei Atyának, hogy ő megváltotta az emberiséget. Ilyen látomás is volt.
- Olyan volt-e, hogy előre megálmodott valamit?
- Álomba nem. Inkább csak így látomásba.
- A halállal találkozott-e valamilyen módon?
- Nem.

- Látomásba se?
- Nem.
- Halott emberekkel, hozzátartozókkal?
- Hozzátartozóval, a szüleimmel. Más nemigen. Édesanyámat most láttam nemrégiben. Kérdeztem, hogy vannak ott? Azt mondja, mennek ők is búcsúra.
- Az élet boldogságát mi adja, ezt hogyan képzeled el?
- Csak a Jóistentől kapunk mindent. Őáltala élünk, mozgunk, vagyunk. Megnyugszok azon, ahogy ő eldöntötte.
- Ha ő már mindent eldöntött, nekünk már nem kell semmit tenni?
- A munkát. Miénk a munka, övé az áldás. Arra teremtett, hogy dolgozzunk, tartsuk be a parancsait.
- Szentekről szóló történetet tud-e mondani, amit olvasott vagy hallott?
- Jött a Szűzanya, aztán vele volt Bernadett. Annyit mondott a Szűzanya, most Bernadett szól hozzád. Bernadett olyan alázatosan mondotta: - Minde nekfelett legjobban szeressétek a Jóistent. Tovább nem láttam őket. Máskor meg be volt mutatva a fatimai [látnok]. Az még él, Lúcia. Zárdában, apácaruhában volt bemutatva, úgy, hogy mintha ott lettem volna lélekben. Hosszú zárda volt, ő így a folyosóra jött ki a szobából, én meg ott láttam. Nem szóltunk egymáshoz, csak úgy összetalálkoztunk.
- Meséket tud-e Klára néni?
- Nem szerettem a meséket.
- Miért nem?
- Nem tudom. Azt szerettem hallgatni, mikor a Szűzanyának a neve napja volt, és a Kisjézus kiment az erdőbe mint kis gyermek, és szedte a virágokat. Vitte a Szűzanya elé és mondta neki, hogy Szűzanyám, hoztam virágot. Úgy keresztet csinált belőle, kereszt alakban adta oda. A Szűzanya meglepődött, hogy mit jelent az. A Kisjézus meg mondta, hogy ez neki a halálát jelenti, a piros rózsza őt példázza, a fehér rózsza meg a Szűzanyát, mert ő a kereszt alatt áll. Ilyeneket szeretek mondani a kisgyerekeknek is.
- Ezt kitől hallotta?
- Úgy láttam a Kisjézust virággal. Meg úgy le volt írva olyan kis könyvbe, de már nincs meg.
- Más történet jut-e eszébe?
- Volt úgy is, az Úrjézust a szégyenkőre ültették, én meg úgy előtte térdeltem. Nagyon rossz volt, hogy őt úgy bántották, aztán sírtam, odahajultam a lábához, és megengedte a sebét csókolni. Ez megtörtént, látomásba. Aztán azt mondta, hogy meg van minden bűnöd bocsátva.
- A halál utáni dolgokat hogyan képzeled el Klára néni?
- Isten kezébe ajánljuk magunkat, ő vegyen pártfogásába, ne engedje a rossz lelket közel hozzánk. A lélek nem hal meg, csak a test, a lélek halhatatlan. Na-

5. Részlet a hasznosi kápolna belsejéből, 1980. augusztus (Tüskés Gábor felvétele)

gyon szerencsétlen az, aki azt mondja, hogy csak addig van, míg él. Láttam a tisztítótűzet is már.

- Hogyan látta?

- Mondta a Szűzanya, hogy imádkozzam hat Miatyánkot, majd fogok látni. Mikor a hatodik Miatyánkot elvégeztem, hát csak úgy látom, hogy megnyílt az ég, a tisztítótűzben lángban égtek az emberek. Olyan magas veres lángban, jajgattak, sivalkodtak, sokan voltak. Akkor így leszállott fölénk a gyermek Jézus, akkor elaludt a tűz róluk. Aztán megint a keresztfa ereszkedett le, mint a missziós keresztfa, akkor mind oda kapaszkodott, a keresztre. Ez volt akkor mutatva.

- És a poklot nem látta?

- Nem, nem is kívánczom.

- És a mennyországot?

- Az volt már.

- Az milyen volt?

- Az örök Atya ült a trónon, meg angyalok voltak sokan lépcsőn előtte, minden lépcsőn egy-egy angyal, sok angyal volt. Az egyik kezében volt kormánypálca, a másik kezét feltartotta. Így mondta, hogy az oltáriszentséget imádjuk, az Örökimádás könyvből imádkozunk, meg az Úrjézus keresztjét ne hagyjuk, ha a

forráshoz megyünk, a keresztet vigyük magunkkal; hogy szent az Isten, volt, van és örökké fog lenni, jaj lesz annak, aki kineveti, gúnyra teszi, mert az ő parancsai ezek, amiket mondott. Így akkor a keresztet felvettük és vittük magunkkal.

– A kápolnánál történt gyógyulásokról mit tud Klára néni?

– Most Sarlóskor [Sarlós Boldogasszony ünnepén] is hogy kimentem, virrasztottak ott a népek, egy odaáll élém, azt mondja, tavasszal volt itt, nagyon sírt, hogy neki megbénult ez a karja, nem bír fogni vele. Mentek a kápolnához, akkor nem gyógyult meg, most meg itt volt virrasztani, és reggel, no nézze, azt mondja, meggyógyult a kezem, már bírok fogni, semmi baja. Nem is kérdeztem meg, hogy honnan való, azt mondta, majd elküldi írásban. Nem tudom, hogy elküldi-e.

– Volt, aki már így elküldte írásban Klára néninek?

– Volt, de már elvittük az érsekségre.

– Melyik érsekségre?

– Egerbe.

– Kinek a címére küldték?

– Úgy vittük be. Azt mondták, elhelyezték, ott van.

– Kinek és mikor adta oda?

– Már régebben, egy év is elmúlt [azóta]. Nem tudom, kinek. Volt egy pap, aztán annak adtuk oda. Írásban voltak. Tanúk bizonyították.

– Volt, amit orvosilag is bizonyítottak?

– Volt. Beszéltem a Kádár püspök úrral is. Mondtam neki, hogy azt kérte a Szűzanya, hogy itt templomnak köll épülni, mert kicsi a kápolna a nép befogadására. Többen, mikor jönnek Mária-ünnepeken, zúgnak, hogy nem tudnak beférni. Kérdezte, hogy mekkora a kápolna. Mondom, nem olyan nagy, hat méter hosszú, négy széles. Kérdezte, hogy épült, kik építették, mondom, innet valók építették. Annyit mondott, hogy nehéz a helyzet most egyelőre, de ha a Szűzanya akarja, őellene ember nem tehet, föl fog épülni a bazilika. Ennyit mondott.

– Föl van szentelve a kápolna?

– Úgy van, amikor épült a kápolna, azt mondták, hogy nekünk kell letenni az első követ. Mikor fölemeltem a követ, imádkoztuk az Úrangyala imát, jött oda civilbe egy férfi, de azt mondta, hogy pap. Elővette a táskájából a szentelőt, füstölőt, fölszentelte az alapot.

– Ki volt ez az ember?

– Azóta még nem jelentkezett. Azt mondta, hogy ő küldve lett égiektől, hogy ezt tegye.

– Amikor készen lett a kápolna, nem lett fölszentelve?

– Akkor meg megint, a Szentháromság szobrát is kérte a Szűzanya, azt is csináltassunk. Mikor kész lett a szobor, azt fogadta, aki csinálta, hogy ő hozza el, van neki kocsija. Elment a prépost atya megnézni a szobrot, és azt mondta, hogy majd fölszenteli. Akkor mondta, hogy menjünk el, mikor kell szentelni. De nem

volt otthon, amikor mentünk, elutazott; egy másik meg azt mondta, hogy ő nem teszi meg, ő nem is ment el megnézni se. Úgy hozódott ki, hogy nem szentelődött meg. Amikor a szobrot feltették a helyére, akkor is jött egy pap, az is civilben volt, ott voltam, amikor szentelte, gyönyörű szentelés volt, meg a kápolnát is megszentelte, úgy, hogy még a földet is megcsókolta, annyira benne volt a hit. Mondta, hogy a Szentháromság egy Isten engedje meg, hogy sok nép megtérjen az ő szent szobra előtt. Ezzel fejezte be... Mindig vannak, akik egymásra hivatkoznak, a hatóság az egyházra, az egyház meg a hatóságra. Majd megegyeznek együtt valahogy... Az a föld is [ahol a kápolna áll], azelőtt gazdáké volt, most a téészé. A téésznél voltam, hogy hát adják át az egyház részére [a nagyobb templomnak], azt mondták, hogy adnak nem is tudom, hány kvadrátot, majd csak megegyeznek valahogy.

- Ez a nagy jólét jó most az embereknek?
- Van, akinek jó. De aki a Jóistent szereti meg a hitben él, annak csak fáj. Mert vannak, akik megtagadják a Jóistent a nagy jó módban. De őt nem szabad megtagadni, mert ő általa élünk, mozgunk, vagyunk.
- Klára néni mit tart igazán fontosnak az életben?
- A lelkünk a legfontosabb. Annak szolgáljunk. A test mulandó.
- Hogyan szolgáljunk a léleknek?
- Úgy, hogy ne tegyünk rosszat a Jóisten ellen. Ne bántsuk a másikat, a másikat. A tízparancsban megvan.
- Más embereket hogyan lehet a jobb útra vezetni?
- Csak a Jóisten tudja őket odavezetni. Ad rájuk csapást, aztán megtérnek.
- Ember ebben nem segíthet?
- Segíthet jó példával, hogy lássák, aztán van, aki megtér, van, aki nem.
- Klára néni a saját életét boldognak tartja?
- Félni kell, míg itt járunk a földön, hogy el ne vesszünk. Nagyon kell vigyáznunk.
- Klára néninek mire kell vigyázni különösen?
- A testünk szenved, hadd szenvedjen.
- Olyan volt-e, hogy látomása nem volt, csak hallotta a hangot?
- Nemigen volt.

